

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор
Національної академії
внутрішніх справ
доктор юридичних наук, професор

Володимир ЧЕРНІЙ

ВИСНОВОК

Національної академії внутрішніх справ про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Дудко Анастасії Геннадіївни на тему «Адміністративно-правове регулювання протидії психологічному насильству (мобінгу) в Національній поліції України» поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», затвердженої вченою радою Національної академії внутрішніх справ від 25 жовтня 2022 року, протокол № 14.

ВИТЯГ

з протоколу розширеного засідання кафедри публічного управління та адміністрування від 04 липня 2024 року № 22

Присутні:

проректор, доктор юридичних наук, професор Чернявський С. С.;

кафедра публічного управління та адміністрування: завідувач кафедри, доктор юридичних наук, професор Пастух І. Д. (головуючий); професор кафедри, доктор юридичних наук, професор Стрельченко О. Г. (науковий керівник); професор кафедри, доктор юридичних наук, професор Доценко О. С., доцент кафедри, доктор політичних наук, професор Співак М. В.; доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Бухтіярова І. Г. (рецензент); доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Плугатир М. В.; професор кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Лупало О. А.; доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Савранчук Л. Л.; доцент кафедри публічного управління та адміністрування, кандидат юридичних наук, доцент Булик І. Г.;

кафедра економічної безпеки та фінансових розслідувань: завідувач кафедри, кандидат юридичних наук, професор Герасименко Л. В.; професор кафедри, доктор юридичних наук, професор Тихонова О. В.; професор кафедри, доктор економічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України Козаченко Г.В.; професор кафедри, кандидат юридичних наук, професор Андрущенко І. Г. (рецензент);

кафедра поліцейського права: завідувач кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Куліков В. А.; професор кафедри, доктор юридичних наук,

професор Золотарьова Н. І.; професор кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Варивода В. І.; доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Братков С. І.; доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Білик В. М.;

наукова лабораторія з проблем протидії злочинності ННІ №1: провідний науковий співробітник лабораторії, доктор юридичних наук, професор Копан О. В.;

наукова лабораторія з проблем превентивної діяльності та запобігання корупції ННІ № 3: завідувач наукової лабораторії, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник Костюк В. Л.; старший науковий співробітник, кандидат юридичних наук Корж Є. М.;

відділ організації наукової діяльності та захисту прав інтелектуальної власності: старший науковий співробітник, кандидат юридичних наук Бондар С. В.

Були присутні 8 докторів наук та 16 кандидатів наук за профілем поданої на розгляд дисертації.

Порядок денний:

Обговорення дисертаційного дослідження аспіранта заочної форми навчання кафедри публічного управління та адміністрування Національної академії внутрішніх справ Дудко Анастасії Геннадіївни на тему «Адміністративно-правове регулювання протидії психологічному насильству (мобінгу) в Національній поліції України», поданого на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», щодо її рекомендації для попереднього розгляду та захисту у спеціалізованій вченій раді.

Слухали:

Аспіранта заочної форми навчання Дудко А.Г. про результати дисертаційного дослідження. У доповіді було обґрунтовано насамперед актуальність обраної теми кваліфікаційної наукової праці, визначено мету, завдання, предмет, об'єкт та методи дослідження, здобувачкою доведено до присутніх структуру роботи та основні її положення, сформульовано та обґрунтовано новизну, теоретичне та практичне значення.

Обґрунтування вибору теми дослідження. Для якісного й ефективного виконання працівниками посадових обов'язків роботодавець повинен забезпечити для кожного працівника безпечні та здорові умови праці. Зазначена норма є поширеною, її використовують як у міжнародному, так і в національному законодавстві, вона передбачена як Основним Законом, так і спеціальним. Однак ця норма є надто загальною, що сприяє широкому колу дискусій та ускладнює її тлумачення і використання на практиці.

В умовах сьогодення, на жаль, моральні утиски та психологічні переслідування на робочому місці, зокрема в Національній поліції, є надзвичайно поширеним явищем не лише в Україні, а й за її межами, а відсутність ефективних механізмів запобігання та протидії їм призводить до погіршення психологічного та фізичного здоров'я працівників, зниження

продуктивності праці, має негативні наслідки як для працівників, так і для роботодавців. Необхідність дослідження цього явища посилюється тим, що поняття «мобінг» в Україні протягом тривалого часу не було легалізовано, а також немає єдиної судової практики вирішення справ, пов'язаних із мобінгом.

Нещодавнє запровадження адміністративної відповідальності за вчинення психологічного насильства (мобінгу) в Україні зумовило реакцію як науковців, так і практиків, оскільки постала необхідність застосування теоретичних норм на практиці та напрацювання нових судових позицій щодо притягнення до відповідальності за вчинення мобінгу. Це позитивний внесок у чинне законодавство, водночас актуалізує його подальше вдосконалення, на що й буде спрямовано наше дослідження.

На жаль, питання відповідальності за здійснення мобінгу в органах Національної поліції України не врегульовано на законодавчому рівні, а також належно не досліджено науковцями. Оскільки мобінг є вкрай поширеним і таким, що призводить до негативних, а іноді навіть небезпечних для життя та здоров'я наслідків, боротьба з таким явищем є надзвичайно важливою для забезпечення здорових і безпечних умов праці й ефективного середовища здійснення трудової діяльності в колективі загалом та органах Національної поліції України зокрема.

Питання адміністративно-правового регулювання протидії психологічному насильству (мобінгу) в органах Національної поліції України є актуальним і потребує вивчення та дослідження з метою його подальшого вдосконалення.

У наукових юридичних джерелах питання, пов'язані з адміністративно-правовим регулюванням протидії психологічному насильству (мобінгу) в Національній поліції, не мають належного висвітлення, а окремі праці досліджують фрагментарно, без комплексного підходу та зосередження на адміністративно-правовій тематиці, що й формує актуальність цього напрямку досліджень.

Результати провідних учених є науковим підґрунтям для визначення особливостей адміністративно-правового регулювання протидії психологічному насильству (мобінгу) в Національній поліції, що надало можливість автору викласти власне бачення стосовно досліджуваної проблематики. Однак це питання не було предметом комплексного наукового дослідження, що засвідчує актуальність, своєчасність і практичну значущість цієї роботи.

Метою цієї праці є розроблення комплексу заходів з удосконалення реагування на психологічне насильство (мобінг) в органах Національної поліції шляхом удосконалення нормативно-правової бази, використання адміністративно-правових методів правового регулювання, інструментів, спеціальних процедур і відповідних механізмів регулювання.

Для досягнення поставленої мети необхідно було виконати такі завдання:

– простежити історичні витоки становлення та розвитку психологічного насильства (мобінгу);

- визначити поняття та особливості психологічного насильства (мобінгу) в Національній поліції України;
- здійснити класифікацію психологічного насильства (мобінгу) в Національній поліції України;
- сформулювати дефініцію поняття та виокремити елементи механізму адміністративно-правового регулювання протидії психологічному насильству (мобінгу) в Національній поліції України;
- проаналізувати нормативно-правове забезпечення протидії психологічному насильству (мобінгу) в Національній поліції України;
- дослідити поняття та особливості адміністративної відповідальності за психологічне насильство (мобінг) у Національній поліції України;
- розглянути міжнародний досвід щодо механізму адміністративно-правового регулювання протидії психологічному насильству (мобінгу);
- окреслити напрями підвищення ефективності механізму адміністративно-правового регулювання протидії психологічному насильству (мобінгу) в Національній поліції України.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, які виникають у процесі адміністративно-правового регулювання протидії психологічному насильству (мобінгу) у Національній поліції України.

Предмет дослідження – адміністративно-правове регулювання протидії психологічному насильству (мобінгу) в органах Національної поліції України.

Методологічне підґрунтя дисертаційного дослідження становлять загальнонаукові та спеціально-юридичні методи пізнання, спосіб застосування яких визначений предметом та об'єктом дослідження, зумовлений метою і завданнями наукового пошуку, зокрема: діалектичний – задля вивчення теоретичних та нормативних положень щодо адміністративно-правового регулювання протидії психологічному насильству (мобінгу) в Національній поліції України; класифікації та групування – для класифікації психологічного насильства (мобінгу) в Національній поліції України та його нормативно-правового забезпечення; історико-правовий – з метою дослідження процесу становлення та розвитку адміністративно-правового регулювання протидії психологічному насильству (мобінгу) в Національній поліції України; структурно-функціональний – для дослідження особливостей, формулювання елементів механізму протидії психологічному насильству (мобінгу) в Національній поліції України; порівняльно-правовий – під час аналізу зарубіжного досвіду адміністративно-правового регулювання протидії психологічному насильству (мобінгу) в Національній поліції України (підрозділ 3.1); структурно-логічний – для класифікації та окреслення напрямів підвищення ефективності адміністративно-правового регулювання протидії психологічному насильству (мобінгу) в Національній поліції України; статистичний та документального аналізу – для виявлення прогалин у нормативно-правовому регулюванні протидії психологічному насильству (мобінгу) в Національній поліції України, недоліків у застосуванні адміністративної відповідальності за такі правопорушення; моделювання – під

час розроблення пропозицій з удосконалення національної законодавчої бази з метою ефективної протидії психологічному насильству (мобінгу); статистичний – з метою аналізу й узагальнення емпіричної інформації за темою дисертації.

Емпіричну базу дослідження становлять статистичні дані щодо діяльності вповноважених суб'єктів публічної адміністрації щодо адміністративно-правового регулювання протидії психологічному насильству (мобінгу) в Національній поліції України, результати анкетування 550 респондентів (працівників Національної поліції), правова публіцистика тощо.

Теоретичним підґрунтям наукової роботи стали праці українських та європейських вчених, а також практичні напрацювання щодо протидії психологічному насильству (мобінгу) в правоохоронних органах, які стали в нагоді при формулюванні авторських позицій. Нормативну основу представленої роботи складають Конституція України, Кодекс України про адміністративні правопорушення, Закони України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання та протидії мобінгу (цькуванню)», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про Національну поліцію» та інші нормативно-правові акти, а також проекти нормативних актів, що визначають правові засади регулювання протидії мобінгу.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що відповідно до змісту та характеру досліджених проблем ця робота є одним із перших комплексних теоретичних і практичних досліджень питання адміністративно-правового регулювання протидії психологічному насильству (мобінгу) в органах Національної поліції України, унаслідок чого сформульовано низку наукових доміант, умовиводів і пропозицій, зокрема:

уперше:

досліджено процес становлення та розвитку механізму адміністративно-правового регулювання психологічного насильства (мобінгу) в Національній поліції України, виокремлено історичні періоди його генези;

обґрунтовано, що психологічне насильство (мобінг) у Національній поліції є неприйнятною формою поведінки, коли працівники поліції зазнають систематичних психологічних утисків, обмеження доступу до ресурсів і можливостей, грубого ставлення, образ, шантажу, залякування, є об'єктами інших навмисних дій чи бездіяльності, що мають на меті завдання шкоди здоров'ю особи або контроль за постраждалою особою. Водночас визначено ознаки психологічного насильства (мобінгу) в Національній поліції;

сформульовано дефініцію механізму адміністративно-правового регулювання психологічного насильства (мобінгу) в Національній поліції та його елементів;

досліджено нормативно-правове регулювання протидії психологічному насильству (мобінгу) в Національній поліції України, запропоновано його кваліфікаційні групи (міжнародно-правові акти; загальнозабезпечувальні акти; спеціалізовані акти; допоміжні акти), здійснено ґрунтовну їх характеристику;

класифіковано психологічне насильство (мобінг) у Національній поліції за формами вияву на види (вербальний, емоційний, соціальний, фізичний, сексуальний, кібермобінг, організаційний); за спрямованістю дії (свідомий та несвідомий); за кількістю кривдників (колективний чи особистісний); залежно від виду психологічного впливу (латентний і відкритий);

доведено, що адміністративна відповідальність за психологічне насильство (мобінг) у Національній поліції України – це особливий різновид юридичної відповідальності, яка полягає у застосуванні до винної особи (поліцейського) заходів адміністративного примусу за вчинене протиправне діяння чи бездіяльність, що містить ознаки психологічного насильства (мобінгу) у процесі виконання професійної діяльності в органах Національної поліції;

встановлено ознаки адміністративної відповідальності за психологічне насильство (мобінг) у Національній поліції України;

виокремлено три основні напрями підвищення ефективності протидії психологічному насильству (мобінгу) у Національній поліції України: 1) державно-правовий; 2) правозастосовний; 3) профілактично-виховний;

обґрунтовано необхідність розроблення та впровадження Закону України «Про психологічне насильство (мобінг) у публічній службі» й Антимобінгову стратегію для поліцейських;

удосконалено:

дефініції «насильство», «фізичне насильство», «психологічне насильство», «кібермобінг», «механізм», «механізм правового регулювання», «адміністративно-правове регулювання», «механізм адміністративно-правового регулювання», «адміністративна відповідальність», «службова дисципліна», «дисциплінарна відповідальність»;

обґрунтування адміністративно-правового механізму протидії мобінгу як сукупності адміністративних інструментів, за допомогою яких уповноважені суб'єкти публічної адміністрації здійснюють вплив на суспільні відносини, які виникають у процесі виконання функціональних обов'язків;

правову конструкцію адміністративно-правового механізму протидії психологічному насильству (мобінгу), що охоплює загальні та спеціальні елементи такого механізму;

категорію «адміністративна відповідальність за психологічне насильство (мобінг)» як особливий вид юридичної відповідальності, яка полягає в застосуванні до винної особи заходів адміністративного примусу за вчинене протиправне діяння чи бездіяльність, що містить ознаки психологічного насильства (мобінгу) в процесі виконання професійної діяльності;

ознаки адміністративної відповідальності поліцейських;

наукове положення, згідно з яким позиція керівника правоохоронного підрозділу, у якому зафіксовано явище мобінгу, має полягати в запобіганні мобінгу й попередженні його виявів; ужитті заходів щодо забезпечення безпеки та захисту фізичного та психічного здоров'я працівників; зниженні рівня агресії та формуванні толерантності серед правоохоронців; запобіганні небезпеці та стресу під час роботи; профілактиці правопорушень, пов'язаних із мобінгом, а

також для протидії та створення психологічного комфорту спілкування в колективі необхідно проводити інформаційні, навчальні й організаційні заходи, які допоможуть забезпечити оперативну реалізацію службових повноважень щодо охорони правопорядку;

дістало подальший розвиток:

класифікація форм вияву насильства, що може виявлятися у формах фізичного, вербального та сексуального насильства;

систематизація форм мобінгу, зокрема: матеріальні, фізичні та психологічні; до матеріальних віднесено нерівну оплату праці, безпідставне позбавлення премій та бонусів тощо; до фізичних – нерівномірний розподіл навантаження тощо; до психологічних – погрози та залякування, висміювання, образи, принизливі й образливі висловлювання, виключення працівників з колективу, зниження кваліфікації, позбавлення кар'єрних перспектив;

пропозиції щодо використання в Національній поліції України досвіду іноземних держав з питань адміністративно-правового регулювання протидії психологічному насильству (мобінгу).

Основні наукові результати дисертації опубліковано у тринадцятьох наукових публікаціях, серед яких чотири статті у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових видань у галузі юридичних наук, одна стаття – в зарубіжному науковому журналі, а також у вісьмох тезах доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях, семінарах і засіданнях круглих столів.

Після закінчення доповіді здобувачу присутніми були поставлені наступні питання:

Козаченко Г.В.: Які заходи адміністративно-правового регулювання потрібно застосовувати у процесі протидії мобінгу в Національній поліції України?

Відповідь: Дякую за запитання. До основних заходів психологічного насильства (мобінгу) належать припинення спілкування з особою; заборона розмовляти з іншими колегами (заборона суб'єкта мобінгу контактувати з жертвою); перенесення робочого місця в окрему кімнату подалі від колег; ставлення до об'єкта як до порожнього місця; заборона колегам спілкуватися з об'єктом; бойкот об'єкта; порушення соціального авторитету, тобто негативна оцінка, висміювання, поширення пліток; підозра у психічному розладі, натяк на необхідність психіатричної консультації, висміювання, фізичної інвалідності, приватного життя або зовнішнього вигляду, нападки на політичні або релігійні переконання, висміювання національності, принизливі робочі доручення, несправедливі та образливі оцінки роботи, карикатурна імітація ходи, голосу або жестів, нецензурні висловлювання вигуки та інші образливі висловлювання.

Бухтіярова І.Г.: У чому проявляється відмінність мобінгу від булінгу? І яка із цих проблем виникає первинним елементом розвитку насильства?

Відповідь: Дякую за запитання. Отож, на підставі наведених вище тлумачень понять, можемо зробити висновок, що основною відмінністю

мобінгу та булінгу, відповідно до українського законодавства є сфера його застосування, оскільки булінг використовується в освітньому середовищі, а мобінг у трудовому колективі. Похідним від насильства є булінг як форма агресії, яка відбувається в освітньому середовищі, зазвичай серед однолітків, виховників та вчителів. Вона може проявлятися у формі (бійка), вербальною (знущання словами), соціальною (виключення з групи) та кібербулінгом (знущання через інтернет та соціальні мережі). Булінг може виникати через нерівність, страх, прагнення контролю або інші фактори. Наслідком насильства у освітньому середовищі є мобінг, як форма психологічного насильства у трудовому колективі. Так, мобінг - це систематичне негативне ставлення або поведінка, спрямована на поневолення, ізоляцію та дискредитацію конкретної особи або групи в організації або трудовому середовищі. Відмінністю мобінгу є його тривалість та патерність - він не є випадковим, а є систематичним явищем, що може тривати тривалий час.

Пастух І.Д.: Які негативні фактори породжуються у процесі психологічного насильства (мобінгу)?

Відповідь: Дякую за питання. Можемо стверджувати, що існує певна логічна послідовна конструкція насильства- психологічне насильство-булінг-мобінг. На нашу думку, це явище породжує такі фактори як: - стрес і невпевненість: у конкурентному середовищі стрес та невпевненість можуть призводити до виникнення мобінгу як способу взяти верх над іншими; - потреба в контролі: деякі особи можуть вчиняти мобінг як спосіб контролювати інших та збільшити свою власну важливість; - емоційна недостатність: люди, які почуваються недостатньо впевненими або мають низьку самооцінку, можуть спробувати компенсувати це шляхом мобінгу.

Булик І.Л.: Який негативний вплив та наслідки може спричинювати мобінг у Національній поліції України?

Відповідь: Дякую за запитання. Наслідки мобінгу можуть бути серйозними і впливати на фізичне і психічне здоров'я постраждалих. Особи, які постраждали від мобінгу, можуть мати тривожність, депресію, посттравматичний стресовий розлад та інші психічні проблеми. Вони можуть втратити впевненість у себе, мотивацію до роботи, інтерес до професії поліцейського та віру в справедливість системи. Крім особистих наслідків, мобінг в поліції також може мати вплив на саму поліцейську організацію. Наявність мобінгу може погіршити робочий клімат в поліції, знизити довіру між співробітниками, зменшити ефективність командної роботи та загрожувати безпеці та добробуту всього колективу. Постраждалі співробітники можуть відчувати ворожість та відчуженість від колег, що може призвести до збільшення конфліктів та зниження продуктивності.

Головуючий: Є ще запитання? Немає. Переходимо до обговорення дисертації. Слово надається науковому керівнику.

Науковий керівник, доктор юридичних наук, професор Стрельченко О.Г., яка зазначила, що підготовлена Дудко Анастасією Геннадіївною дисертація на тему «Адміністративно-правове регулювання

протидії психологічному насильству (мобінгу) в Національній поліції України», є результатом наполегливої науково-теоретичної та практичної діяльності. Дисертант має достатній загальний рівень розвитку, професійно грамотно володіє інструментарієм дослідження. Нею підготовлено 13 наукових праць з яких 4 статті опубліковано у наукових фахових виданнях України, одна стаття – в зарубіжному науковому журналі, вісім тез доповідей і наукових повідомлень на науково-практичних конференціях і засіданнях круглих столів.

Індивідуальний план наукової роботи та індивідуальний навчальний план Дудко А. Г. виконала у повному обсязі. Зміст кваліфікаційної наукової праці відповідає заявленій дисертантом науковій спеціальності. Кваліфікаційна наукова праця є самостійною, завершеною працею. Дослідження написано зрозумілою, юридично і літературно грамотно мовою. Оформлення дисертації відповідає встановленим МОН України вимогам.

Загалом дисертація відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор – Дудко А. Г. заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Вважаю, що дисертаційну роботу можна представити до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Після цього було надано слово **рецензентам** роботи:

Кандидат юридичних наук, професор Андрущенко І.Г. підкреслив, що дисертаційне дослідження Дудко А. Г. виконано якісно та на високому науковому рівні. Основні результати досліджень автором достатньою мірою обґрунтовані. Їх наукова достовірність не викликає сумнівів, оскільки вони отримані в результаті аналітичної роботи. Позитивним моментом роботи є вміння автора обґрунтовувати власну думку, проводити наукову дискусію із вченими, послідовно, логічно та системно викладати матеріал.

Метою роботи є визначення сутності, змісту та особливостей протидії психологічному насильству (мобінгу) в правоохоронних органах, з метою вироблення слухних та обґрунтованих пропозицій до чинного законодавства в зазначеній сфері.

Для досягнення вказаної мети автор дуже логічно побудувала структуру роботи та окреслив завдання дослідження.

Відтак, автором здійснено значний обсяг роботи. У дослідженні вдало, послідовно та логічно викладено і розкрито головні питання, зазначені у змісті. Все це дає підстави вважати, що мета дослідження досягнута, а його завдання реалізовані. Все вищенаведене свідчить про те, що кваліфікаційна наукова праця є завершеною, виконаною самостійно та відповідає вимогам, які висуваються для подібного виду робіт.

В цілому, як свідчить зміст роботи, до захисту подано завершене наукове дослідження, яке містить низку наукових положень, що у своїй сукупності роблять значний внесок у наукову теорію та правозастосовну діяльність.

Висновок: загалом дисертація відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор – Дудко А.Г., заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Кандидат юридичних наук, доцент Бухтіярова І.Г. зазначила, що актуальність дисертаційної роботи Дудко А. Г. на тему «Адміністративно-правове регулювання протидії психологічному насильству (мобінгу) в Національній поліції України», не викликає сумнівів і полягає у всебічному і повному правовому аналізі засад публічного адміністрування у сфері протидії мобінгу.

Проведений аналіз кваліфікаційної наукової праці дозволяє стверджувати, що в результаті проведеного дослідження автор досягнула визначеної мети та вирішила поставлені завдання. При цьому сформульовані висновки та пропозиції є достатньо аргументовані та оригінальні, відповідають вимогам сьогодення та можуть бути застосовані на практиці. Питання, які розглядаються в кваліфікаційній науковій праці, автором розкриті на високому методологічному рівні.

У процесі дослідження автор не абстрагувалася в наукову розробку проблеми, а поставила конкретні та чіткі завдання, у зв'язку з чим дисертація отримала цікавий та корисний напрям не лише у науковому руслі, що дозволило автору прийти до практичних результатів та зробити корисні для практичного застосування висновки. Також автором запропоновано зміни до чинного законодавства України.

Аналіз дисертації свідчить, що під час проведеного дослідження була використана не лише юридична література, а й цінний емпіричний матеріал, що дозволило автору досягти високого ступеню обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій. Очевидно, що при написанні дисертації автор дотримувався процедури систематизації наукової літератури при її аналізі.

Висновок: загалом дисертація відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор – Дудко А.Г., заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

Кандидат юридичних наук, доцент Плугатир М.В., який відзначив, що Дудко А. Г. у своїй кваліфікаційній науковій праці досягнула поставленої мети. Автором чітко окреслені і логічно побудовані мета та завдання дослідження,

обґрунтовано теоретичні та методичні підходи щодо їх виконання, розроблено і апробовано відповідні пропозиції, які у своїй комплексності є науковим шляхом вирішення намічених завдань. Особливо варто підкреслити, що завдання дослідження, положення наукової новизни і висновки наукової праці є логічно взаємопов'язаними. Об'єкт і предмет дослідження визначені правильно.

У дисертації запропоновано низку нових положень, змін до чинного законодавства України, вивчено зарубіжний досвід, сформульовано висновки, що мають важливе теоретичне і практичне значення. Так, на схвалення заслуговує сформоване авторське визначення поняття «мобінг», під яким слід розуміти прояв психологічного насильства, що виражається у цькуванні роботодавцем, окремим працівником або групою працівників, іншого працівника трудового колективу, який не відповідає на думку моберів, певним стандартам та вимогам, з метою приниження честі та гідності працівника, його ділової репутації задля припинення ним трудових прав та обов'язків.

Отже, кваліфікаційна наукова праця є самостійним, завершеним, комплексним дослідженням, в якому обґрунтовується низка наукових положень та висновків, нових у теоретичному плані й важливих для юридичної практики, що у сукупності вирішують завдання науки адміністративного права.

Доктор юридичних наук, професор Копан О.В., який зазначив, що аспірантом заочної форми навчання продемонстровано високий рівень апробації дисертації, основні ідеї та висновки яких, лягли в основу наукових позицій, що підкреслює ґрунтовність та послідовність наукового дослідження.

Все це дозволяє обґрунтувати висновок про високий рівень основних положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у кваліфікаційній науковій праці, їхню репрезентативність. Тому, подане дисертаційне дослідження має закінчений вигляд. Його зміст має внутрішню логічну побудову.

Таким чином, дисертаційне дослідження є самостійним, завершеним, комплексним, в якому обґрунтовується низка наукових положень та висновків, нових у теоретичному плані й важливих для юридичної практики, що у сукупності вирішують завдання науки адміністративного права.

Доктор юридичних наук, професор Чернявський С.С. Ступінь обґрунтованості та достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, що сформульовані в дисертації визначається декількома обставинами. Перш за все, автор достатньо повно вивчив та проаналізував наукову літературу як загальнотеоретичного, так і спеціального характеру, яка стосувалася тематики дослідження. Варто відзначити сумлінне використання аспірантом заочної форми навчання різнопланової джерельної бази, які стосуються проблематики дослідження. Аспірант використовує об'єктивну критику і науковий стиль полеміки, зрозумілу та логічну мову викладу, що вказує на вдало обрану власну методіку дослідження та раціональне використання загальнонаукових та спеціальних методів пізнання. По-друге, достовірність одержаних наукових положень і результатів дисертації обумовлена тим, що положення та висновки не суперечать усталеним, апробованим науковим положенням.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що містить сучасні погляди на сутність та особливості адміністративно-правового регулювання протидії психологічного насильства (мобінгу) в НПУ.

Висновок: дисертаційне дослідження є самостійним, завершеним, комплексним, в якому обґрунтовується низка наукових положень та висновків, нових у теоретичному плані й важливих для юридичної практики, що у сукупності вирішують завдання науки адміністративного права.

Дудко А.Г. висловила виступаючим та всім присутнім подяку за позитивну оцінку його дисертаційного дослідження, за висловлені побажання та професійні поради, що сприяли вдосконаленню змісту та форми кваліфікаційної наукової праці та корекції її подальших науково-дослідних планів.

На основі результатів обговорення присутні на засіданні вирішили запропонувати такий:

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів щодо дисертації Дудко Анастасії Геннадіївни на тему «Адміністративно-правове регулювання протидії психологічному насильству (мобінгу) в Національній поліції України»

Кваліфікаційна наукова праця Дудко А.Г. «Адміністративно-правове регулювання протидії психологічному насильству (мобінгу) в Національній поліції України», яка подана на здобуття доктора філософії за спеціальністю 081 – Право, є цілісною, завершеною науковою працею.

Обґрунтування вибору теми дослідження. Для якісного й ефективного виконання працівниками посадових обов'язків роботодавець повинен забезпечити для кожного працівника безпечні та здорові умови праці. Зазначена норма є поширеною, її використовують як у міжнародному, так і в національному законодавстві, вона передбачена як Основним Законом, так і спеціальним. Однак ця норма є надто загальною, що сприяє широкому колу дискусій та ускладнює її тлумачення і використання на практиці.

В умовах сьогодення, на жаль, моральні утиски та психологічні переслідування на робочому місці, зокрема в Національній поліції, є надзвичайно поширеним явищем не лише в Україні, а й за її межами, а відсутність ефективних механізмів запобігання та протидії їм призводить до погіршення психологічного та фізичного здоров'я працівників, зниження продуктивності праці, має негативні наслідки як для працівників, так і для роботодавців. Необхідність дослідження цього явища посилюється тим, що поняття «мобінг» в Україні протягом тривалого часу не було легалізовано, а також немає єдиної судової практики вирішення справ, пов'язаних із мобінгом.

Нещодавнє запровадження адміністративної відповідальності за вчинення психологічного насильства (мобінгу) в Україні зумовило реакцію як науковців, так і практиків, оскільки постала необхідність застосування теоретичних норм на практиці та напрацювання нових судових позицій щодо притягнення до

відповідальності за вчинення мобінгу. Це позитивний внесок у чинне законодавство, водночас актуалізує його подальше вдосконалення, на що й буде спрямовано наше дослідження.

На жаль, питання відповідальності за здійснення мобінгу в органах Національної поліції України не врегульовано на законодавчому рівні, а також належно не досліджено науковцями. Оскільки мобінг є вкрай поширеним і таким, що призводить до негативних, а іноді навіть небезпечних для життя та здоров'я наслідків, боротьба з таким явищем є надзвичайно важливою для забезпечення здорових і безпечних умов праці й ефективного середовища здійснення трудової діяльності в колективі загалом та органах Національної поліції України зокрема.

Питання адміністративно-правового регулювання протидії психологічному насильству (мобінгу) в органах Національної поліції України є актуальним і потребує вивчення та дослідження з метою його подальшого вдосконалення.

У наукових юридичних джерелах питання, пов'язані з адміністративно-правовим регулюванням протидії психологічному насильству (мобінгу) в Національній поліції, не мають належного висвітлення, а окремі праці досліджують фрагментарно, без комплексного підходу та зосередження на адміністративно-правовій тематиці, що й формує актуальність цього напрямку досліджень.

Окреслену проблематику частково аналізували фахівці в галузі адміністративного права й державного управління лише в межах психологічного насильства. Зокрема, її вивчали такі фахівці: В. Б. Авер'янов, О. Ф. Андрійко, О. М. Бандурка, М. В. Бакаїм, В. Т. Білоус, І. Л. Бородін, І. Г. Бухтіярова, О. О. Воронятніков, Г. О. Горбова, К. В. Довгунь, Н. К. Ісаєва, В. К. Колпаков, Т. О. Коломоєць, А. Т. Комзюк, О. В. Копан, Є. Б. Кубко, О. В. Кузьменко, М. П. Кучерявенко, В. В. Медведська, М. М. Легенька, А. А. Нечай, М. А. Нерода, В. Ф. Опришко, О. П. Орлюк, Н. Ю. Пришви, І. Д. Пастух, М. В. Приходько, І. В. Скаун, Р. А. Сербин, О. Г. Стрельченко, А. В. Томчук, Н. Б. Шамрук, І. В. Янковець та ін. У науковій літературі обрана проблематика була теоретичним підґрунтям для праць таких науковців у сфері забезпечення правового регулювання заходів протидії психологічному насильству (мобінгу), як: Н. В. Замятіна, О. В. Кочмар, О. О. Корабльова, І. В. Лагутіна, О. І. Сердюк, Л. П. Червінська та ін.

Результати напрацювань зазначених та інших учених є науковим підґрунтям для визначення особливостей адміністративно-правового регулювання протидії психологічному насильству (мобінгу) в Національній поліції, що надало можливість автору викласти власне бачення стосовно досліджуваної проблематики. Однак це питання не було предметом комплексного наукового дослідження, що засвідчує актуальність, своєчасність і практичну значущість цієї роботи.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження реалізовано відповідно до Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року (Указ Президента України від 30 вересня

2019 року № 722/2019); Стратегії національної безпеки України (Указ Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020); Національної стратегії у сфері прав людини (Указ Президента України від 24 березня 2021 року № 119/2021); Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки (Указ Президента України від 11 травня 2023 року № 273/2023). Робота відповідає Тематиці наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок Міністерства внутрішніх справ України на 2020–2024 роки (наказ МВС України від 11 червня 2020 року № 454) й Основним напрямом наукових досліджень Національної академії внутрішніх справ на 2021–2024 роки (рішення Вченої ради від 21 грудня 2020 року, протокол № 23).

Тему дисертації затверджено рішенням Вченої ради Національної академії внутрішніх справ 25 жовтня 2022 року (протокол № 14).

Мета і завдання дослідження. Метою цієї праці є розроблення комплексу заходів з удосконалення реагування на психологічне насильство (мобінг) в органах Національної поліції шляхом удосконалення нормативно-правової бази, використання адміністративно-правових методів правового регулювання, інструментів, спеціальних процедур і відповідних механізмів регулювання.

Для досягнення поставленої мети необхідно було виконати такі *завдання*:
 простежити історичні витоки становлення та розвитку психологічного насильства (мобінгу);

визначити поняття та особливості психологічного насильства (мобінгу) в Національній поліції України;

здійснити класифікацію психологічного насильства (мобінгу) в Національній поліції України;

сформулювати дефініцію поняття та виокремити елементи механізму адміністративно-правового регулювання протидії психологічному насильству (мобінгу) в Національній поліції України;

проаналізувати нормативно-правове забезпечення протидії психологічному насильству (мобінгу) в Національній поліції України;

дослідити поняття та особливості адміністративної відповідальності за психологічне насильство (мобінг) у Національній поліції України;

розглянути міжнародний досвід щодо механізму адміністративно-правового регулювання протидії психологічному насильству (мобінгу);

окреслити напрями підвищення ефективності механізму адміністративно-правового регулювання протидії психологічному насильству (мобінгу) в Національній поліції України.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, які виникають у процесі адміністративно-правового регулювання протидії психологічному насильству (мобінгу) у Національній поліції України.

Предмет дослідження – адміністративно-правове регулювання протидії психологічному насильству (мобінгу) в органах Національної поліції України.

Методи дослідження. Методологічне підґрунтя дисертаційного дослідження становлять загальнонаукові та спеціально-юридичні методи пізнання, спосіб застосування яких визначений предметом та об'єктом дослідження, зумовлений метою і завданнями наукового пошуку, зокрема: *діалектичний* – задля вивчення теоретичних та нормативних положень щодо адміністративно-правового регулювання протидії психологічному насильству (мобінгу) в Національній поліції України (у всіх розділах); *класифікації та групування* – для класифікації психологічного насильства (мобінгу) в Національній поліції України та його нормативно-правового забезпечення (підрозділи 1.3, 2.2); *історико-правовий* – з метою дослідження процесу становлення та розвитку адміністративно-правового регулювання протидії психологічному насильству (мобінгу) в Національній поліції України (підрозділ 1.1); *структурно-функціональний* – для дослідження особливостей, формулювання елементів механізму протидії психологічному насильству (мобінгу) в Національній поліції України (підрозділи 1.2, 2.1, 2.3, 3.2); *порівняльно-правовий* – під час аналізу зарубіжного досвіду адміністративно-правового регулювання протидії психологічному насильству (мобінгу) в Національній поліції України (підрозділ 3.1); *структурно-логічний* – для класифікації та окреслення напрямів підвищення ефективності адміністративно-правового регулювання протидії психологічному насильству (мобінгу) в Національній поліції України (підрозділи 1.3, 3.2); *статистичний та документального аналізу* – для виявлення прогалин у нормативно-правовому регулюванні протидії психологічному насильству (мобінгу) в Національній поліції України, недоліків у застосуванні адміністративної відповідальності за такі правопорушення (розділи 2, 3); *моделювання* – під час розроблення пропозицій з удосконалення національної законодавчої бази з метою ефективної протидії психологічному насильству (мобінгу) (підрозділ 2.2); *статистичний* – з метою аналізу й узагальнення емпіричної інформації за темою дисертації (підрозділи 2.2, 2.3, 3.2).

Емпіричну базу дослідження становлять статистичні дані щодо діяльності вповноважених суб'єктів публічної адміністрації щодо адміністративно-правового регулювання протидії психологічному насильству (мобінгу) в Національній поліції України, результати анкетування 550 респондентів (працівників Національної поліції), правова публіцистика тощо.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що відповідно до змісту та характеру досліджених проблем ця робота є одним із перших комплексних теоретичних і практичних досліджень питання адміністративно-правового регулювання протидії психологічному насильству (мобінгу) в органах Національної поліції України, унаслідок чого сформульовано низку наукових домінант, умовиводів і пропозицій, зокрема:

уперше:

досліджено процес становлення та розвитку механізму адміністративно-правового регулювання психологічного насильства (мобінгу) в Національній поліції України, виокремлено історичні періоди його генези;

обґрунтовано, що психологічне насильство (мобінг) у Національній поліції є неприйнятною формою поведінки, коли працівники поліції зазнають систематичних психологічних утисків, обмеження доступу до ресурсів і можливостей, грубого ставлення, образ, шантажу, залякування, є об'єктами інших навмисних дій чи бездіяльності, що мають на меті завдання шкоди здоров'ю особи або контроль за постраждалою особою. Водночас визначено ознаки психологічного насильства (мобінгу) в Національній поліції;

сформульовано дефініцію механізму адміністративно-правового регулювання психологічного насильства (мобінгу) в Національній поліції та його елементів;

досліджено нормативно-правове регулювання протидії психологічному насильству (мобінгу) в Національній поліції України, запропоновано його кваліфікаційні групи (міжнародно-правові акти; загальнозабезпечувальні акти; спеціалізовані акти; допоміжні акти), здійснено ґрунтовну їх характеристику;

класифіковано психологічне насильство (мобінг) у Національній поліції за формами вияву на види (вербальний, емоційний, соціальний, фізичний, сексуальний, кібермобінг, організаційний); за спрямованістю дії (свідомий та несвідомий); за кількістю кривдників (колективний чи особистісний); залежно від виду психологічного впливу (латентний і відкритий);

доведено, що адміністративна відповідальність за психологічне насильство (мобінг) у Національній поліції України – це особливий різновид юридичної відповідальності, яка полягає у застосуванні до винної особи (поліцейського) заходів адміністративного примусу за вчинене протиправне діяння чи бездіяльність, що містить ознаки психологічного насильства (мобінгу) у процесі виконання професійної діяльності в органах Національної поліції;

встановлено ознаки адміністративної відповідальності за психологічне насильство (мобінг) у Національній поліції України;

виокремлено три основні напрями підвищення ефективності протидії психологічному насильству (мобінгу) у Національній поліції України: 1) державно-правовий; 2) правозастосовний; 3) профілактично-виховний;

обґрунтовано необхідність розроблення та впровадження Закону України «Про психологічне насильство (мобінг) у публічній службі» й Антимобінгову стратегію для поліцейських;

удосконалено:

дефініції «насильство», «фізичне насильство», «психологічне насильство», «кібермобінг», «механізм», «механізм правового регулювання», «адміністративно-правове регулювання», «механізм адміністративно-правового регулювання», «адміністративна відповідальність», «службова дисципліна», «дисциплінарна відповідальність»;

обґрунтування адміністративно-правового механізму протидії мобінгу як сукупності адміністративних інструментів, за допомогою яких уповноважені суб'єкти публічної адміністрації здійснюють вплив на суспільні відносини, які виникають у процесі виконання функціональних обов'язків;

правову конструкцію адміністративно-правового механізму протидії психологічному насильству (мобінгу), що охоплює загальні та спеціальні елементи такого механізму;

категорію «адміністративна відповідальність за психологічне насильство (мобінг)» як особливий вид юридичної відповідальності, яка полягає в застосуванні до винної особи заходів адміністративного примусу за вчинене протиправне діяння чи бездіяльність, що містить ознаки психологічного насильства (мобінгу) в процесі виконання професійної діяльності;

ознаки адміністративної відповідальності поліцейських;

наукове положення, згідно з яким позиція керівника правоохоронного підрозділу, у якому зафіксовано явище мобінгу, має полягати в запобіганні мобінгу й попередженні його виявів; ужитті заходів щодо забезпечення безпеки та захисту фізичного та психічного здоров'я працівників; зниженні рівня агресії та формуванні толерантності серед правоохоронців; запобіганні небезпеці та стресу під час роботи; профілактиці правопорушень, пов'язаних із мобінгом, а також для протидії та створення психологічного комфорту спілкування в колективі необхідно проводити інформаційні, навчальні й організаційні заходи, які допоможуть забезпечити оперативну реалізацію службових повноважень щодо охорони правопорядку;

дістало подальший розвиток:

класифікація форм вияву насильства, що може виявлятися у формах фізичного, вербального та сексуального насильства;

систематизація форм мобінгу, зокрема: матеріальні, фізичні та психологічні; до матеріальних віднесено нерівну оплату праці, безпідставне позбавлення премій та бонусів тощо; до фізичних – нерівномірний розподіл навантаження тощо; до психологічних – погрози та залякування, висміювання, образи, принизливі й образливі висловлювання, виключення працівників з колективу, зниження кваліфікації, позбавлення кар'єрних перспектив;

пропозиції щодо використання в Національній поліції України досвіду іноземних держав з питань адміністративно-правового регулювання протидії психологічному насильству (мобінгу).

Практичне значення отриманих результатів. Висновки та рекомендації, сформульовані в дисертації, можуть бути впроваджені та використані у:

науково-дослідній сфері – для подальшого розроблення проблемних питань, пов'язаних із визначенням специфіки діяльності суб'єктів адміністрування щодо протидії психологічному насильству (мобінгу) в правоохоронних органах (акт Національної академії внутрішніх справ 10 червня 2024 року);

правотворчій сфері – для вдосконалення чинного законодавства, що регламентує діяльність щодо запобігання та протидії мобінгу у Комітеті Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (лист Голови Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності № 04-27/12-2024/98422 від 3 травня 2024 року);

правозастосовній сфері – під час визначення стратегії розвитку Міністерства внутрішніх справ і Національної поліції України;

практичній діяльності – у роботі громадської організації «Департамент юстиції» під час формування статутних завдань у частині захисту прав і законних інтересів громадян (лист від 15 квітня 2024 року № 4); у діяльності Шевченківського управління поліції Головного управління Національної поліції у м. Києві з метою вдосконалення службової дисципліни поліцейських і зниження рівня психологічного насильства в їх діяльності (акт впровадження від 8 травня 2024 року № 548/2024); у практичній діяльності Головного управління Національної соціальної сервісної служби у Черкаській області (акт впровадження від 9 квітня 2024 року № 0021-01-13/238-24);

освітньому процесі – під час викладання дисциплін «Адміністративне право», «Публічна служба», «Поліцейське право» для підготовки лекцій та навчальних посібників із цієї тематики (акт Національної академії внутрішніх справ від 16 квітня 2024 року).

Апробація матеріалів дисертації. Основні положення, висновки та рекомендації, сформульовані в дисертації, висвітлено у виступах автора на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях та круглих столах, зокрема: «Фінансова безпека як складова економічної безпеки держави» (м. Київ, 30 листопада 2022 року); «Адміністративно-правове забезпечення діяльності публічної адміністрації в умовах воєнного стану» (м. Київ, 22 лютого 2023 року); «Правове забезпечення економічної безпеки держави» (м. Київ, 31 травня 2023 року); «Current challenges of sciences and education» (м. Берлін, 8–10 квітня 2024 року); «Актуальні питання підготовки фахівців для сектору безпеки і оборони в умовах війни» (м. Кропивницький, 19 квітня 2024 року); «Особистість, суспільство, війна» (м. Харків, 26 квітня 2024 року); «Актуальні проблеми охорони і захисту прав та свобод людини і громадянина в умовах воєнного стану та повоєнний період» (м. Київ, 23 травня 2024 року); «Бюджетування у забезпеченні фінансової безпеки держави» (м. Київ, 30 травня 2024 року).

Особистий внесок аспіранта. Пошук й аналіз наукових джерел за тематикою дисертаційного дослідження, теоретичні положення та практичні висновки, сформульовані й аргументовані в дисертації, пропозиції та рекомендації, що становлять наукові результати дисертації, викладено в семи наукових публікаціях й одержані автором самостійно. У друкованій праці «Адміністративно-правова характеристика поняття «мобінг», що опублікована в співавторстві, авторський внесок кожного автора дисертації становить 50 % (продукування ідей стосовно трактування детермінанти «мобінг» і суміжних понять).

Публікації. Основні наукові результати дисертації опубліковано у тринадцятих наукових публікаціях, серед яких чотири статті у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових видань у галузі юридичних наук, одна стаття – в зарубіжному науковому журналі, а також у вісьмох тезах доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях, семінарах і засіданнях круглих столів, зокрема:

1. Dudko A. G. Classification of psychological violence (mobing) in the national police of Ukraine. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2022. № 4. С. 62–68.
2. Дудко А. Г., Стрельченко О. Г. Адміністративно-правова характеристика поняття «мобінг». *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2022. № 74 (2). С. 60–66.
3. Дудко А. Г. Поняття та елементи психологічного насильства (мобінгу) в Національній поліції України. *Наукові інновації та передові технології*. Серія : Право. 2023. № 3 (17). С. 133–143.
4. Дудко А. Г. Міжнародно-правовий досвід адміністративно-правового регулювання протидії психологічному насильству (мобінгу). *Актуальні питання у сучасні науки*. Серія : Право. 2024. № 4 (22). С. 625–633.
5. Дудко А. Г. Особливості та поняття адміністративної відповідальності за психологічне насильство (мобінг) в Національній поліції України. *Юридичний науковий електронний журнал*. Серія : Право : електрон. наук. фак. вид. 2024. № 4. С. 364–366.
6. Дудко А. Г. Адміністративно-правова характеристика детермінанти «мобінгу» та його особливості. *Фінансова безпека як складова економічної безпеки держави* : матеріали круглого столу (м. Київ, 30 листоп. 2022 р.). Київ, 2022. С. 4.
7. Дудко А. Г. Поняття та елементи психологічного насильства (мобінгу). *Адміністративно-правове забезпечення діяльності публічної адміністрації в умовах воєнного стану* : матеріали науково-практичного семінару (Київ, 22 лют. 2023 р.). Київ, 2023. С. 133–138.
8. Дудко А. Г. Поняття мобінгу та суміжних до нього категорій під час характеристики психологічного насильства. *Правове забезпечення економічної безпеки держави* : матеріали круглого столу (м. Київ, 31 трав. 2023 р.). Київ, 2023. С. 7.
9. Дудко А. Г. Поняття та характеристика адміністративної відповідальності за психологічне насильство (мобінг) в Національній поліції України. *Current challenges of science and education* : матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Берлін, Німеччина, 08–10 квіт. 2024 р.). Берлін, 2024. С. 294–298.
10. Дудко А. Г. Аспекти адміністративної відповідальності за психологічне насильство (мобінг) в Національній поліції України. *Актуальні питання підготовки фахівців для сектору безпеки і оборони в умовах війни* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Кропивницький, 19 квіт. 2024 р.). Кропивницький, 2024. С. 30.
11. Дудко А. Г. Ефективність адміністративно-правового забезпечення протидії психологічному насильству (мобінгу) в Національній поліції України. *Особистість, суспільство, війна* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 26 квіт. 2024 р.). Харків, 2024. С. 116–120.
12. Дудко А. Г. Вплив мобінгу як аспект демотивації поліцейських в національній поліції України. *Актуальні проблеми охорони і захисту прав та свобод людини і громадянина в умовах воєнного стану та післявоєнний період* :

матеріали міжвідомчого науково-практичного круглого столу (м. Київ, 23 трав. 2024 р.). Київ, 2024. С. 130-132.

13. Дудко А. Г. Мобінг у Національній поліції як негативне соціальне явище. *Бюджетування у забезпеченні фінансової безпеки держави* : програма проведення круглого столу (м. Київ, 30 трав. 2024 р.). Київ, 2024. С. 9.

Характеристика особистості здобувача. Дудко Анастасія Геннадіївна, 1999 року народження, освіта повна вища, у 2022 році отримала диплом магістра за спеціальністю «Право» в Київському національному університеті ім. Тараса Шевченка та в 2023 році отримала диплом магістра за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» у Національній академії внутрішніх справ. З вересня 2022 року по теперішній час аспірант заочної форми навчання Національної академії внутрішніх справ. З 2016 по 2020 роки проходила службу на посаді курсанта Національної академії внутрішніх справ. З 2020 по 2022 роки проходила службу на посаді інспектора відділу кадрового забезпечення Шевченківського управління поліції Головного управління Національної поліції у м. Києві. З 2022 по теперішній час старший інспектор відділу кадрового забезпечення Шевченківського управління поліції Головного управління Національної поліції у м. Києві.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана науковим стилем, українською мовою. Наукові положення, висновки та рекомендації викладені стисло, точно, ясно та просто, що забезпечує легкість і доступність їх сприйняття. Дисертація оформлена згідно з вимогами МОН України.

Структура дисертації відповідає меті, завданням, предмету дослідження і вимогам МОН України та складається із вступу, трьох розділів, які містять дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел.

Відповідність дисертації встановленим вимогам і визначеній спеціальності. Дослідження адміністративно-правового регулювання протидії психологічному насильству (мобінгу) напрям, який віднесено до спеціальності 081 «Право».

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Дудко Анастасії Геннадіївни «Адміністративно-правове регулювання протидії психологічному насильству (мобінгу) в Національній поліції України».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Дудко Анастасії Геннадіївни відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами), наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи

про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

3.Рекомендувати дисертацію Дудко Анастасії Геннадіївни «Адміністративно-правове регулювання протидії психологічному насильству (мобінгу) в Національній поліції України» до разового захисту на здобуття ступеня доктора філософії у спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Результати голосування присутніх на засіданні докторів та кандидатів наук за профілем поданої на розгляд дисертації: за – 21, проти – немає, таких, що утримались – немає.

**Головуючий –
завідувач кафедри
публічного управління та адміністрування
Національної академії внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор**

Ігор ПАСТУХ

